

УДК: 37 (091)

DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-11-12-1>**Сергій Черняк,**кандидат педагогічних наук, доцент, учений секретар,
Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва,
вул. Жиланська, 88, м. Київ, Україна

ПРОГНОЗНИЙ ФОН У СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Мета статті – здійснити ретроспективний аналіз проблеми розвитку прогнозного фону в системі педагогічної освіти. У первісному суспільстві в якості інструментів розроблення прогнозного фону виступали зірки, кістки, нутроці тварин тощо. Унормовані прогнозувальні парадигми тих часів заклали основу для подальшого суспільного розвитку. У педагогічних творах далекого минулого розвиток прогнозувальних функцій прогнозного фону спрямований на пізнання людиною самої себе, побудову міцної держави, єдності та природовідповідності світобудови, гармонії як мети виховання. У феодальному суспільстві розвиток прогнозного фону зумовлений домінуванням провідного ідеологічного напрямку – церкви. Зміст освіти було пронизано релігією. Корифеї педагогіки нового часу підкреслюють необхідність передбачення як функції прогнозного фону. Основні педагогічні категорії розглядають як дисципліну та засіб інтелектуального виховання. Педагоги XIX століття описують власні прогнозувальні концепції з точки зору аналізу принципів педагогіки як науки. Освіту і виховання вважають надбанням усього людства, працю – засобом виховання, педагогічного прогнозування і чинником прогнозного фону. Розвиток прогнозного фону педагогічного прогнозування на рубежі XIX – XX століть пов'язаний низкою нових концепцій освіти і виховання, що склали теоретичну базу системи освіти в Західній Європі та США. Провідною ознакою нових прогнозувальних педагогічних концепцій стала поглиблена увага до особистості дитини. У другій половині XX століття розвиток прогнозного фону педагогічного прогнозування характеризувався суттєвим підвищенням суспільних вимог до наукового обґрунтування всіх компонентів освітньо-виховної діяльності на різних ступенях освіти. Значний інтерес з погляду прогнозного фону педагогічного прогнозування представляє теорія А. Макаренка про колектив.

Ключові слова: прогнозування, прогнозний фон, педагогічна освіта, ретроспективний аналіз.

Вступ

Становлення і розвиток прогнозного фону як складової педагогічного прогнозування зумовлені необхідністю вирішення двох найважливіших завдань сучасної педагогіки: по-перше, випереджального відображення в педагогічному процесі суспільних та особистісних запитів до результатів освіти, пов'язаних із суспільно-економічним поступом, отже, передбачення його розвитку; по-друге, розроблення й реалізації передбачень щодо розвитку педагогічної науки, зумовленого необхідністю теоретичного та прикладного забезпечення вирішення завдань прогнозувального підходу (Топузов, 2014).

Розробленням наукових основ педагогічного прогнозування займалися Б. Гершунський (1986) (методологія, теорія та практика педагогічного прогнозування), М. Коляда (2014) (теоретико-методологічний аспект педагогічного прогнозування), М. Левківський (1999) (історико-педагогічні засади розвитку прогнозного фону), Л. Онищук (2016) (концептуальні засади прогнозування в освіті), О. Топузов (2014) (теоретико-методологічна основа прогнозування). У нашій статті привертється увага до проблеми розвитку прогнозного фону в системі педагогічної освіти крізь призму ретроспективного аналізу.

Мета та завдання

Мета статті – здійснити ретроспективний аналіз проблеми розвитку прогнозного фону в системі педагогічної освіти.

Завдання дослідження: вивчити джерельну базу окресленої проблеми; здійснити ретроспективний логіко-теоретичний аналіз проблеми розвитку прогнозного фону в системі педагогічної освіти.

Методи дослідження

При написанні статті використовувалися методи аналізу та синтезу для впорядкування, об'єктивної суб'єктивних оцінок прогнозного характеру; екстраполяції та інтерполяції для побудови динамічних рядів розвитку показників прогнозованого процесу; емпіричний метод, який полягає в послідовному здійсненні п'яти операцій: спостереження, вимірювання, моделювання, прогнозування, перевірка прогнозу; метод порівняння, що лежить в основі судження про подібність або відмінність об'єктів прогнозування. Це той метод, за допомогою якого виявляється загальне і особливе в історичних та інших педагогічних явищах, досягається пізнання різних ступенів розвитку одного і того ж явища або різних співіснуючих явищ; метод формалізації, за допомогою якого здійснюється відображення прогнозувального знання в знаково-символічному вигляді.

Результати дослідження

Уявлення людей про майбутнє виникло в процесі еволюційного розвитку цивілізації значно пізніше, ніж їхні уявлення про минуле й теперішнє. Ще в первісному суспільстві використовували перші методи передбачення майбутнього людини, її долі у формі

різного роду ворожін і ритуалів. У якості інструментів прогнозування використовувалися зірки, кістки, нутрощі тварин, віщування шаманів тощо. У минулу еру та в першому тисячолітті нової ери склалися дві прогнозувальні парадигми: індуїстсько-буддистсько-джанністська, згідно з якою розвиток є постійною зміною циклів народження, створення і загибелі; індуїстсько-християнсько-мусульманська, згідно з якою розвиток – ідеї від створення світу Богом до настання кінця світу та переходу у вічний стан блаженства для праведників і мук для грішників (Онищук, 2016).

У педагогічних творах далекого минулого, у працях Сократа, Платона, Аристотеля, Демокрита, Квінтіліана та багатьох інших давньогрецьких і давньоримських філософів міститься чимало цікавих для наших днів прогнозувальних суджень і висловів щодо призначення, змісту і методів навчання і виховання (Гершунський, 1986). Так, метою виховання, за Сократом, мало бути не вивчення природи речей, а пізнання самого себе, удосконалення моральності. Платон висунув ідею про вічне панування аристократичної держави, в якій мали функціонувати три суспільні групи: філософи, воїни, ремісники та землероби. Філософи керують, воїни охороняють державний лад, а третя група працює й утримує дві перші. Метою такої держави, за Платоном, є наближення до вищої ідеї блага, що є головним шляхом виховання. Аристотель поділяв світ на світ ідей і світ явищ. Філософ визнавав, що світ єдиний, ідеї речей невід'ємні від самих речей. Ідею можна відтворити у формі. Речовина накопичує багато речей та стає річчю, отримуючи ту чи іншу форму. На думку вченого, все життя є динамічним процесом, що здійснюється не під впливом зовнішніх сил, а як внутрішній розвиток. В людині розрізняв тіло й душу, які існують нероздільно, як матерія і форма. Демокрит одним із перших висунув ідею природовідповідності виховання. Мислитель підкреслював, що учіння виробляє прекрасні речі тільки на основі праці, акцентуючи на величезній ролі останньої у вихованні. Він застерігав від дурного прикладу та вважав дуже важливими вправи в моральних учинках (Константинов, 1982).

Розвиток прогнозного фону в Афіській системі виховання позначений ідеєю гармонійного розвитку особи як мети виховання. В Афіських містах тривалий час існувала традиція, за якою найзаслуженіша людина удостоювалась посади гімнасіарха – керівника школи для дітей вільних громадян. У школах вихователі прагнули сформувати гармонійно розвинену, творчу людину, яка була б духовно багатою, морально чистою і фізично досконалою. Ретроспектива прогнозувальної думки в Римській системі освіти і виховання відповідала традиціям рабовласницького ладу. Це був період класового розшарування населення. Для бідного населення існували елементарні приватні і платні школи, для дітей привілейованих верств –

граматичні школи. Значно пізніше в Римі з'явилися школи риторів, в яких діти знаті готувалися до державної власності (Левківський, 1999).

Подальше становлення прогнозного фону пов'язане з епохою феодального суспільства, ідеологічною основою якого стала церква. Увесь зміст освіти дітей та дорослих було пронизано релігією. Зауважимо, що релігії всіх народів учили простих людей підпорядковуватися своїм господарям і служити їхнім інтересам. Християнство з цією метою використовувало вчення щодо природженої гріховності людської природи, закликало до утримання, аскетизму, омертвленню плоті для спасіння душі в майбутньому загробному житті. У VIII столітті на території Західної Європи виникла низка мусульманських шкіл. Найбільше значення мала вища школа типу університету в Кордові. Кордовський халіфат став тим мостом, через який у період раннього середньовіччя потрапили на територію Західної Європи античні твори. Римська імперія у IV столітті розпалася на Західну та Східну. Західна розділилася на низку варварських держав. Східна, що увійшла в історію під назвою Візантії, проіснувала майже тисячоліття. У Візантії збереглися елементи античної культури. Окрім шкіл, при церквах у деяких містах функціонували вищі школи, в яких вивчали праці античних філософів, поетів і письменників. Велику роль у поширенні візантійської культури відіграли слов'яни (Константинов, 1982).

Засновник педагогіки нового часу Я. А. Коменський неодноразово підкреслював необхідність передбачення в педагогічній діяльності. Незважаючи на те, що глибокі та прогресивні педагогічні погляди вченого нерідко поєднувалися з традиційними релігійними догматами, загальна спрямованість роздумів великого педагога в аспекті досліджуваної проблеми представляє значний інтерес. Я. А. Коменський зауважував, що усестороння культура духу вимагає, щоб люди мали знання про майбутнє життя, натхненні мрією про нього та безпосередніми шляхами були залучені до нього. Відповідно в школах має викладатися тільки те, що приносить найбільшу користь як для теперішнього, так і для майбутнього життя (Гершунський, 1986).

У педагогічній спадщині Дж. Локка прогнозувальні тенденції знаходимо в розмежуванні понять виховання й освіти. В розумінні вченого, виховання в своєму цілому – дисципліна, освіта – засіб інтелектуального виховання. Головна мета виховання – утворення характеру. В нових історичних умовах учений ставить завдання підготувати нову породу людей, які здатні індустріалізувати суспільство. Мета виховання – підготовка джентльмена, який уміє розумно і прибутково вести свої справи, не заважаючи іншим, має здоровий дух в здоровому тілі, вмє поводитись в товаристві. Власні педагогічні рекомендації Дж. Локк адресує тій частині сучасного йому дворянства, що тісно пов'язала свою долю з буржуазією. Він за-

певняв, що спеціальної турботи вимагає навчання і виховання вищих верств населення. Викладаючи свою теорію виховання, педагог робить ремарку, що головна мета його міркувань полягала у виявленні належних методів виховання молодого джентльмена (Кравець, 1996).

Педагогіка XIX століття розвивалася під сильним впливом ідей потужних мислителів свого часу – І. Канта, Г.-В. Гегеля, соціалістів-утопістів А.-К. Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена, Й.-Г. Песталоцці, А. Дістервега, К. Ушинського, педагогічні проекти яких містять низку прогностувальних концепцій. Так, І. Кант зумів піднятися до розуміння деяких важливих функцій, властивих педагогіці як науці. Він писав про те, що принцип мистецтва виховання проголошує: діти мають виховуватися не для теперішнього, а для майбутнього, можливо кращого стану роду людського, тобто для ідеї людства, відповідно до його загального призначення (Гершунський, 1986).

Положення теорії прогностичного фону педагогічного прогнозування знаходимо у соціально-педагогічних і філософських поглядах Й. Г. Песталоцці. Вчений стверджував, що освіта і виховання мають стати надбанням усіх людей. Педагог наголошував, що школи є одним із найважливіших важелів соціального перетворення суспільства. Вирішення низки проблем, на його думку, можливе лише тоді, коли в кожній людині будуть пробуджені та зміцнені всі її істинно людські сили. Такого результату можливо досягти шляхом виховання. Найважливішим засобом виховання і розвитку людини вважав працю, яка покращує не тільки фізичні сили, але й розум, а також формує моральність. Він розвивав ідею саморозвитку сил, закладених у кожній людині. Прагнення людини до фізичної та духовної діяльності вміщено в людині від народження самим творцем, а виховання має цьому сприяти (Константинов, 1982).

Ще більш визначено про необхідність передбачення результатів педагогічного процесу висловлювався послідовник Й. Г. Песталоцці видатний німецький педагог А. Дістервег. Учений сформулював цілу систему педагогічних правил, одне з яких проголошує доцільність урахування передбачуваного майбутнього положення свого вихованця. Виступаючи проти вузькоутилітарного підходу до навчання і виховання, вимагав широкої та всебічної підготовки учнів до життя. Педагог писав, що під практичним спрямуванням він розуміє не пристосування до майбутніх життєвих потреб, а той спосіб навчання, за якого учневі не дається нічого, що не мало б значення для просвітлення голови, пробудження добрих почуттів, зміцнення сили волі (Гершунський, 1986).

Розвиток прогностичного фону педагогічного прогнозування на рубежі XIX – XX століть пов'язаний низкою нових концепцій освіти і виховання, що склали у своїй сукупності нову теоретичну базу шкіль-

ництва в Західній Європі та США. Педагогічні орієнтири попередньої епохи не відповідали вимогам нового часу, що призвело до кризи традиційної педагогіки та появи низки течій. Всі вони отримали назву реформаторської педагогіки або нового виховання. Провідною ознакою нових педагогічних концепцій стала поглиблена увага до особистості дитини. Головною метою засновники реформаторської педагогіки вважали вивчення природи дитинства та шляхів формування особистості протягом усього його періоду. Однією з найбільш популярних і радикальних течій цього напрямку на початку XX століття стала теорія вільного виховання. Мета теорії полягала в утвердженні важливості пізнання закономірностей розвитку дитини, формування людської особистості у справі соціальних перетворень. Прихильників теорії об'єднувала відмова від старих авторитарних виховних традицій, ідея вільного розвитку творчих сил кожної дитини. Ідея вільного виховання використовувалась при побудові навчально-виховних систем низки закладів альтернативного навчання, в тому числі нових шкіл (Левківський, 1999).

Нові школи – навчальні заклади інTERNATного типу, організовувались приватними особами або педагогічними організаціями. Плата за утримання і навчання в них, як правило, була дуже високою та доступною лише привілейованим верствам населення. В цих школах застосовувались «вільні та активні» методи навчання, що знижували роль наукового знання та керівну роль учителя в процесі навчання. Робота в таких школах порівняно з масовими була налагоджена краще: в них здійснювалось спільне навчання, на високому рівні перебувало фізичне виховання, для занять залучалися висококваліфіковані викладачі, кабінети та лабораторії добре обладнувалися, багато уваги приділялося естетичному вихованню. Серед видів занять вивчення ручної праці діти брали участь у городних роботах, знайомилися із сільським господарством. Теоретиком і організатором «нових шкіл» став французький педагог Є. Демолен (Константинов, 1982).

На основі аналізу вищезазначеної інформації доходимо висновку, що змістовний педагогічний спадок педагогів минулого свідчить про те, що питання педагогічного передбачення в контексті розвитку прогностичного фону вже давно стали предметом обговорення. Зазначені висловлювання склали основу більш глибокого аналізу прогностувальних функцій педагогічної науки, які вміщено у працях сучасних учених.

Футурологи XX століття були свідомі того, що для сприйняття нових викликів громадяни впродовж усього життя як індивідуально, так і колективно мають здійснювати зміни, а не реагувати на них. Означена тенденція прагнула сили Закону, лейтмотивом якого понад усе мало бути життя, його неповторність, гідність та особисте щастя людини. Так, Алвін Тоффлер, американський футуролог, лауреат Нобелівсь-

кої премії, зробивши спробу проникнути в майбутнє людства, увів до наукового обігу поняття «футурошок» (1965 р.). Майбутнє він розглядав не як фантастичний проект, а як науково-прогнозувальну модель людського соціуму, в якому народиться нова генерація людей, осяяних вірою, надією та виправданими сподіваннями (Онишук, 2016).

Багато психічних, психофізіологічних особливостей функціонування роботи людського мозку, психічні стани людини в різних життєвих ситуаціях і психологічні особливості її поведінки науковцями ще до кінця не пізнані. Наприклад, деякі пророки чи ясновидці (екстрасенси) справді мають підвищену чутливість не тільки до тих подій, що відбувалися чи відбуваються, але й до тих, що вже назривають, але ще не відбулися. Подібно до того, як багато тварин відчують наближення землетрусу, деякі люди відчують наближення особистих чи соціальних катастроф. Люди з підвищеною інтуїцією дійсно багато чого передчували і це було заздалегідь точно зафіксовано та запротокольовано. Так, Вольф Мессінг пророчив смерть Гітлерові, якщо той піде на Схід, безліч інших пророкувань на події майбутнього, які потім точно збувалися (перемогу у Великій вітчизняній війні, смерть своєї дружини та свою смерть); болгарська провидиця Ванга правдиво передбачала важливі політичні (війни між державами, політичні конфлікти), економічні події (економічні кризи) та різні факти із життя видатних людей у майбутньому (Коляда, 2014).

У другій половині ХХ століття розвиток прогнозного фону педагогічного прогнозування характеризувався суттєвим підвищенням суспільних вимог до наукового обґрунтування всіх компонентів навчально-виховної діяльності на різних ступенях освіти. На якісно новому рівні розглядалися питання ухвалення рішень у найрізноманітніших педагогічних ситуаціях. Усе більш продуктивно використовувалися в педагогічній теорії та практиці ідеї оптимізації педагогічних рішень, зорієнтованих на досягнення найвищих конкретних результатів навчання і виховання за умови раціональних затрат часу та інших ресурсів. У багатьох педагогічних роботах підкреслювалася важлива роль педагогічної теорії, законів і закономірностей освітньо-виховної діяльності, що створює необхідні передумови для отримання достовірної прогнозувальної інформації. У цих умовах докорінним чином змінився сам підхід до проблем педагогічного прогнозування. На зміну декларативним закликам і побажанням типу «треба» прийшов глибокий науковий аналіз можливостей реалізації педагогікою власних прогнозувальних функцій, покликаних дати відповідь на запитання «як?», «яким чином?» необхідно діяти в теорії і практиці для отримання достовірних прогнозувальних даних, які сприятимуть прийняттю оптимальних рішень у педагогіці. Такий аналіз передбачає послідовний розгляд різноманітних складних методологічних і теоретичних проблем, що

перебувають у певному ієрархічному співвідношенні. Насамперед варто вирішити питання про те, що необхідно прогнозувати в педагогіці, які об'єкти педагогічної дійсності піддаються прогнозуванню і мають бути прогностично обґрунтовані. Змістовний аспект проблеми педагогічного прогнозування, в свою чергу, вимагає розгляду тих реальних педагогічних ситуацій, на які припадає ухвалення відповідних педагогічних рішень. Йтиметься про глибинний аналіз об'єкта і предмета педагогічної діяльності, а в більш широкому сенсі про науковий статус і змістовну інтерпретацію об'єкта і предмета педагогіки як науки, покликаної реалізувати не тільки власні традиційні описові та пояснювальні функції, але й функції прогнозувальні, перетворювальні. Тільки вирішивши проблему об'єкта прогнозувальної діяльності в педагогіці можливо науково обґрунтовано порушити питання процесуального характеру, пов'язані з пошуком доцільних шляхів і методів отримання достовірної прогнозувальної інформації (Константинов, 1982).

Маємо зауважити, що у ХХ столітті положення прогнозного фону педагогічного прогнозування знаходимо в теорії А. Макаренка про колектив. Для підтвердження того, що і А. Макаренку довелося узгоджувати свою педагогічну систему з тогочасною ідеологією, варто співставити послідовність і сутність запропонованих ним стадій розвитку дитячого колективу з відповідними етапами плану побудови комунізму. На першій стадії педагог радив організатору колективу брати на себе диктаторські повноваження. Організатор повинен був сам, без будь-якого узгодження з колективом, ставити вимоги, обов'язкові для виконання кожним. Для другої стадії розвитку колективу характерною була наявність його ядра, тобто групи дітей, які свідомо підтримують вимоги організатора колективу. Третя стадія передбачала можливість колегіального вирішення всіх питань життя колективу демократичним способом – на основі прийняття рішення більшістю голосів. Так вступала в силу «педагогіка колективної дії» (Константинов, 1982).

Сьогодні методологія прогнозування розвитку людства значною мірою визначається його ціннісними орієнтаціями та перспективами суспільного розвитку. Дослідники, які визначали майбутнє сучасної цивілізації, виокремили десять чинників, що забезпечать перехід від: індустріального суспільства до інформаційного, заснованого на виробленні інформації і знань; «високої технології» до «гуманістичної технології», зорієнтованої на людину; національної економіки до взаємозалежної глобальної економіки; короткострокового орієнтованого управління до довгострокового планування; децентралізації до децентралізації в економіці та політиці; інституційного забезпечення до «самозабезпечення» і «самозайнятості»; «репрезентативної демократії» до «демократії участі»; ієрархічних «вертикальних соціально-економічних структур» до масових «горизонтальних

структур»; орієнтації на проживання у великих містах до орієнтації на проживання в малих і середніх містах; двостороннього вибору до багатоальтернативних рішень (Онищук, 2016).

Отже, вивчення джерельної бази заявленої проблеми підтверджує цілеспрямоване вивчення предметів, що спираються на дані наукової галузі прогнозування. У ході дослідження отримуються знання не тільки про зовнішні сторони об'єкта прогнозування, але, в якості кінцевої мети, про його істотні властивості та відносини. Поняття прогнозного фону охоплює більш складні пізнавальні процедури, які включають у себе цілий набір різних прийомів дослідження. Основними вимогами до наукового пошуку з проблеми прогнозного фону як складової загальної теорії прогнозування вважаємо однозначність задуму; наявність системи методів і принципів; об'єктивність.

Висновки

На основі ретроспективного логіко-теоретичного аналізу вищезазначеної інформації доходимо таких висновків:

1. У первісному суспільстві в якості інструментів розроблення прогнозного фону виступали зірки, кістки, нутроці тварин тощо. Унормовані прогнозувальні парадигми тих часів заклали основу для подальшого суспільного розвитку.

2. У педагогічних творах далекого минулого розвиток прогнозувальних функцій прогнозного фону спрямований на пізнання людиною самої себе, побудову міцної держави, єдності та природовідповідності світобудови, гармонії як мети виховання.

3. У феодальному суспільстві розвиток прогнозного фону зумовлений домінуванням провідного

ідеологічного напрямку – церкви. Зміст освіти було пронизано релігією.

4. Корифеї педагогіки нового часу підкреслюють необхідність передбачення як функції прогнозного фону. Основні педагогічні категорії розглядають як дисципліну та засіб інтелектуального виховання.

5. Педагоги XIX століття описують власні прогнозувальні концепції з точки зору аналізу принципів педагогіки як науки. Освіту і виховання вважають надбанням усього людства, працю – засобом виховання, педагогічного прогнозування і чинником прогнозного фону.

6. Розвиток прогнозного фону педагогічного прогнозування на рубежі XIX – XX століть пов'язаний низкою нових концепцій освіти і виховання, що склали теоретичну базу системи освіти в Західній Європі та США. Провідною ознакою нових прогнозувальних педагогічних концепцій стала поглиблена увага до особистості дитини.

7. У другій половині XX століття розвиток прогнозного фону педагогічного прогнозування характеризувався суттєвим підвищенням суспільних вимог до наукового обґрунтування всіх компонентів освітньо-виховної діяльності на різних ступенях освіти. Значний інтерес з погляду прогнозного фону педагогічного прогнозування представляє теорія А. Макаренка про колектив.

Перспективи подальших досліджень у межах окресленої проблеми вбачаємо у висвітленні окремих періодів розвитку прогнозного фону педагогічного прогнозування в зарубіжній та вітчизняній педагогічній теорії і практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гершунский Б. С. Педагогическая прогностика: методология, теория, практика / Б. С. Гершунский. – К.: Вища школа, 1986. – 200 с.

2. Історія педагогіки / за ред. М. В. Левківського, О. А. Дубасенюк. – Житомир: ЖДПУ, 1999. – 336 с.

3. Коляда М. Г. Педагогічне прогнозування: теоретико-методологічний аспект: монографія / М. Г. Коляда, Т. І. Бугайова. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2014. – 268 с.

4. Константинов Н. А. История педагогики: [Учебник] / Н. А. Константинов, Е. Н. Медынский, М. Ф. Шабаява. – М.: Просвещение, 1982. – 447 с.

5. Кравець В. П. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: [Навч. посіб.] / В. Кравець. – Тернопіль: Тернопіль, 1996. – 436 с.

6. Онищук Л. А. Концепція прогнозування розвитку загальної середньої освіти / Л. А. Онищук. – К.: Інститут педагогіки, 2016. – 31 с.

7. Топузов О. М. Педагогічна прогностика: теоретико-методична основа прогнозування розвитку педагогічних наук і педагогічної практики / Олег Топузов // Рідна школа. – 2014. – № 7. – С. 32 – 37.

REFERENCES

1. Gershynskiy, B. S. (1986). *Pedagogicheskaya prognostika: metodologiya, teoriya, praktika* [Pedagogical prognostication: methodology, theory, practice]. Kyiv: Vyshcha shkola [in Russian].

2. Levkivskiy, M. V. (1999). *Istoriia pedahohiki* [History of pedagogy]. Zhytomyr: ZDPU [in Ukrainian].

3. Kolyada, M. G. (2014). *Pedagogichne prohnozuvannia: teoretiko-metodolohichniy aspekt: monohrafiia*

[Teacher prediction: Theoretical aspects: monograph]. Donetsk: Vud-vo «Noylidzh» [in Ukrainian].

4. Konstantinov, N. A. (1982). *Istoriya pedagogiki: uchebnik* [History of pedagogy: tutorial]. Moscow: Prosveshchenie [in Russian].

5. Kravets, V. P. (1996). *Istoriia klasychnoi zarubizhnoi pedahohiky ta shkilyntstva: navch. posib.* [History of classical foreign education and schooling: study guide]. Ternopil: Ternopil [in Ukrainian].

6. Onuschyk, L. A. (2016). *Kontsepsiia prohnozuvannia rozvytku zahalnoi serednoi osvity [The concept of forecasting the development of general secondary education]*. Kyiv: Instytut pedagogiku [in Ukrainian].

7. Topyzov, O. M. (2014). Pedahohichna prohnostryka: teotetyko-metodychna osnova prohnozu-

vannia rozvytku pedahohichnykh nayk i pedahohichnoi praktyky [Pedagogical prognostication: theoretical and methodological basis for forecasting the development of educational sciences and teaching practice]. *Ridna shkola – Native School*, 7, 32-37 [in Ukrainian].

Serhii Cherniak,

PhD (Candidate of Pedagogical Sciences), associate professor, academic secretary,

Kyiv Municipal Academy of Circus and Variety Arts, 88, Zhylianska Str., Kyiv, Ukraine

PROJECT BACKGROUND IN PEDAGOGICAL EDUCATION: LOOKBACK STUDY

The article presents a retrospective analysis of the issue of the pedagogical education project background development. There have been reviewed the tools used for project background designing in the primitive society, such as stars, bones, and insides of animals. The predictive judgments of outstanding ancient philosophers have been outlined in the paper. In their works the predictive functions of education were aimed at self-cognition, building a powerful state, the unity of the universe. The development of the project background in the Athenian education system was based on the idea of the harmonious development of a personality as the core of education. The ways of the project background formation in the era of feudal society have also been highlighted in the study. The role of the founders of pedagogy of modern times in the development of education project background has been revealed as well as the provisions of the theory of project background in pedagogy of the XIX century. The development of the project background of pedagogical forecasting at the turn of the 19th and 20th centuries was conditioned by new concepts of education. The significance of futurology of the twentieth century in the context of the development of the project background has been substantiated. In the second half of the twentieth century, it was characterized by a significant increase in social requirements for the scientific justification of all components of teaching and educational activities at different levels of education. The paper also deals with the provisions of the project background of pedagogical forecasting in the theory of A. Makarenko about the team.

Keywords: forecasting, predictive background, teacher education, retrospective analysis.

Подано до редакції 01.10.2018